

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerker(s): Dr H. A. van Andel, Solo, Drs J. van C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Dr J. G. Kunat, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Ruffmann, Utrecht; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp;

Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Prof. Dr F. W. Groenheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Assen; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. Thijss, Meppel; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage;

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes

Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned-Indië f9.— per jaar.

Advertentiën: 35 cent per regel.

INHOUD: Parochie-indeeling of Kerkplitsing III. — Uit de Schrift: De zonn der vertroosting (Hand. 4:36, 37). — Kerkelijk leven: De orde der Liturgie II. Over de belijden-vragen. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Privaat- of Communiaal leet XV. — Wetenschap: In de School der Wetenschap XXVII. — Literatuur en Kunst: Anthonia Margaretha, De Predikantenvrouw. — Uit de Buitenl. Kerken: Een maritieme kerk. — Stemmen uit onze Kerken. — Kerknieuws.

PAROCHIE-INDEELING OF KERKSPLITSING.

III.

Zal de kerk in de groote steden aan hare heilige roeping kunnen beantwoorden, dan moet zij gesplitst worden in meerdere, naar vaste grenzen afgebakende, zelfstandige kerken, elk onder een eigen kerkeraad.

Thans stuit men aan op, althans gedeeltelijke toepassing van het z.g. parochie-systeem, dat de eenheid der kerk en inderdaad één kerkeraad handhaaft, maar dit is niet voldoende. Wel worden in deze richting belangrijke voordeelen verkregen: vermeerdering van het aantal predikantsplaatsen; verkleining van ouderlingen en diakenen door de wijk, voor de wijk, en uit de wijk wijk-acties. Men heeft echter halverwege staan, en trok de lijnen niet door.

Bij strenge doorvoering van het parochiale systeem zou het moeten komen tot een andere regeling met betrekking tot de bediening des Woords en der sacramenten. Er is nu geen toezicht op kerk en avondmaalsbezoek. Noodig is daarom, de leden te binden aan een bepaald kerkgebouw, waarin allen kosteloos een vaste zitplaats kunnen verkrijgen. Dan ligt vanzelf de weg open tot afschaffing of inperking van het z.g. rondpreken. Veel zou dan gewonnen zijn, maar — niet genoeg.

Ook met strenge doorvoering van het parochiale systeem zijn o.i. de groote-stadskerken niet duurzaam gebaat. Indien althans daarbij — en dit kan haast niet anders zonder het eigenaardige en kenmerkende van parochie-indeeling prijs te geven — vastgehouden wordt aan de eenheid der kerk, gelijk die zich nog in den éenen kerkeraad uitsprekt.

Want juist die éene kerkeraad is het, die — zijns ondanks — belemmerend inwerkt op het leven en den groei van de stadskerk.

Dat in 't algemeen de vruchtbare werkzaamheid eener vergadering onder het groote aantal harer leden te lijden heeft, weet ieder. Maar niet algemeen bekend is, dat er kerkeraden zijn, die, zonder diakenen, 130, en met diakenen over de 200 leden tellen. Nu komen, naar we wel eens met goede bron hebben vernomen, niet allen even trouw op. Gewoonlijk ontbreekt er een aanzienlijk contingent. Dit kan haast niet anders. Omdat men de verantwoordelijkheid deelt met zoo velen, wordt deze niet zoo zwaar gevoeld. Waarom zou men niet af en toe wegblijven? De vergadering is immers toch talrijk genoeg? Dat is ze inderdaad, en in de gegeven omstandigheden zou men er zich haast over moeten verheugen, dat er broeders zijn, wien overigens allermint genis aan ambtsijver mag ten laste gelegd, die het ongeregeld bijwonen van de kerkeraadsvergaderingen niet met hunne ambtelijke roeping in strijd schijnen te achten. Werden deze vergaderingen steeds, indien niet door alle, dan toch door verreweg de meeste leden bezocht, er zou nog minder tot stand kunnen worden gebracht, ongetwijfeld, maar hier staat tegenover, dat er dan toch meer continuïteit zou zijn in de besprekingen en in de besluiten. Dat een vergadering soms heel anders is samengesteld dan de vlak voorafgaande, brengt wel eens, en niet altijd aangename, verrassingen. 't Is volstrekt niet denkbeeldig, dat een voorstel — blijkens de gevoerde discussie vrij algemeen sympathiek ontvangen, maar waarover de beslissing moet worden uitgesteld — de volgende week, zij het ook met kleine meerderheid, wordt verworpen.

Door een groote vergadering, aan welke, zeg 300 men zijn toegesloten, en die zich voor een overladen agenda geplaatst ziet, moet met spoed worden gewerkt. Het kan niet anders. En zoo is het niet te voorkomen, dat soms beslissingen worden genomen, zonder dat het voor en tegen behoorlijk is overwogen; dat men, als in de gemeenteraden

der groote steden, „hamerstukken" krijgt; dat aan belangrijke onderwerpen niet altijd de nodige aandacht wordt gewijd.

Maar zelfs, al dringt de tijd niet, dan nog is de grondigheid van behandeling der zaken niet altijd gewaarborgd. De praeses, hoofdmans over honderd thans, stelt b.v. aan de orde de door de commissie van beheer ingediende begroting. Een zaak dus van ingrijpend belang. Maar kan een zoo talrijke vergadering zich daarmee serieus bezig houden? Is het een zeldzaamheid, dat na tien, vijftien minuten, met hamerslag de vaststelling der begroting wordt geconstateerd? En weten dan de vergaderden werkelijk, kunnen zij weten, wat zij hebben „vastgesteld"? Zijn zij in staat, voor het „vastgestelde" de verantwoordelijkheid te dragen?

Indien nu reeds de richtige behandeling van „stoffelijke" aangelegenheden zooveel moeilijkheden medebrengt, hoe moet het dan gaan met die der „geestelijke" belangen?

't Is waar, naarmate de parochiale lijn sterker wordt doorgetrokken, naar die mate zullen deze gansdeweg meer behartigd kunnen worden door de wijkcommissieleden, die hiertoe op geregelde tijden afzonderlijk samenkomen, hetzij dan één- of tweemaal per maand een ganschen avond, gelijk te Amsterdam, of wekelijks een uur vóór de vergadering van den kerkeraad, zoals te Rotterdam en 's-Gravenhage. Men zie echter niet voorbij, dat een wijkvergadering geene kerkrechtelijke macht bezit. Niet zij regeert, maar de kerkeraad. Zij kan alleen voorbereidend werken, en haar adviezen uitbrengen aan den kerkeraad, die ten slotte te beslissen heeft. Kan en mag echter die beslissing alléén bestaan in een zich neerleggen bij een goedkeuren van die adviezen? Is zulk een louter formeel handelen niet in strijd met de eere en de roeping van een raad der kerk? Moet deze, vóór al wanneer het tuchtzaken betreft, maar ook in andere gevallen, als b.v. de toelating tot het heilig avondmaal, zich niet zoo laten voorlichten, dat hij wilken en wegen en daarna zelfstandig een oordeel vellen kan? Dat dit laatste gewenscht, noodig is, wie zal het tegenspreken? Maar is het praktisch ook mogelijk? Is er, afgezien van andere bezwaren, voldoende tijd voor? Kommen ook in eene kerkeraadsvergadering zonder diakenen dikwijls niet zoovele punten van algemeen aard aan de orde — om maar te zwijgen van de menigte „ingezonden stukken", die eerst de revue moeten passeeren — dat vanwege het late uur van een rustig bespreken der wijkrapporten moet worden afgezien? Leert de praktijk niet, dat de kerkeraad op deze wijze al meer zijn betekenis gaat verliezen, en een lichaam wordt, dat, ja, regeert, maar dan schier uitsluitend in formeelen zin? Verdient het ook uit dit oogpunt niet de voorkeur de stadskerk te laten uiteenvallen in enkele zelfstandige kerken, elk onder een eigen kerkeraad? Zou dat aan de feitelijke regeering der kerk niet ten goede komen?

* * *

Handhaving van den éenen kerkeraad staat ook een betere herderlijke bearbeiding der gemeente in den weg. Wij hebben hierbij het oog op het huisbezoek, gelijk dit door de ouderlingen toch minstens éénmaal 's jaars dient te worden gebracht in elk der gezinnen, die aan hunne speciale zorg werden toevertrouwd.

Maar — wordt dit „ideaal" ook bereikt? In den regel niet. En waaraan ligt dat? Is er bij de ouderlingen een tekort aan ijver? Integendeel, in 't algemeen kan gezegd, dat zij zich niet bewonderenswaardige toewijding en trouw geven aan de vervulling hunner roeping. Men onderschatte niet wat van deze ambtsdragers in een groote-stadsgemeente wordt gevraagd. Legt de kerkeraadsvergadering reeds wekelijks op één avond beslag, hier komen er nog twee bij voor het huisbezoek. De meesten zijn den ganschen dag in 't touw voor hun maatschappelijk beroep, en terwijl anderen zich

des avonds de rust gunnen aan eigen haard, gaan zij er op uit, twee aan twee, door weer en wind, trap op trap af... En toch komen ze niet klaar met wat zij bij den aanvang des jaars telkens opnieuw zich voorstellen. Het aantal gezinnen, dat twee ouderlingen voor hun rekening hebben — in Amsterdam soms 120 à 130 — is te groot.

„Maar", zal mogelijk iemand opmerken, „per avond kunnen toch wel 2, dus per week 4 gezinnen worden bezocht; dat is 200 per jaar."

Deze berekening is heel eenvoudig, maar de praktijk leert het anders. Allereerst mag het aantal weken, waarin huisbezoek kan worden gedaan, niet hooger gesteld dan 40 per jaar, daar er tengevolge van ziekte, vacantie, onverwachte verhindering, nog al eens een week uitvalt. Daarbij komt, dat het heel moeilijk is, indien wekelijks 3 gezinnen kunnen worden bewerkt. Want — duurt het eerste bezoek een half uur langer dan men gedacht had, dan moet vanzelf van een tweede worden afgezien. Dan, hoe dikwijls treft men de menschen niet thuis, of komt men ongelegen. Het is geen zeldzaamheid, dat men 4, 5 maal op één avond onverrichter zake kan hoegaan.

Op meer dan 120 bezoeken, door twee ouderlingen, valt dus per jaar niet te rekenen. En konden zij die nu maar brengen in 120 verschillende gezinnen! Doch allerlei omstandigheden doen zich voor, die het besluit noodig maken, dat hetzelfde gezin meermalen 's jaars moet worden bezocht. Het ware daarom geen weelde, veeleer eisch van intensieve herderlijke bearbeiding der gemeente, indien aan twee ouderlingen de verzorging van ten hoogste 80 gezinnen kon worden opgedragen.

Is daar dan bezwaar tegen?

Niet in een dorpsgemeente. Ons zijn dorpsgemeenten bekend van ruim 200 gezinnen, over welke twaalf ouderlingen hebben te waken!

Wel echter in de groote-stadskerk, die aan den éenen kerkeraad blijft vasthouden.

Want dan moet het aantal harer ouderlingen aanzienlijk worden vermeerderd. In Amsterdam b.v. met dertig!

Dit nu is eenvoudig onmogelijk.

Reeds nu groeide, gelijk we boven aantoonde, de kerkeraad uit tot een veel te groot lichaam, om de onderscheidene belangen der gemeente naar eisch te kunnen behartigen; om, niet maar in naam, doch metterdaad, heel de gemeente te kunnen regeren. Een uitbreiding van zijn ledental als daareven genoemd, hoe gewenscht ook voor het herderlijk werk, zou zijn vergadering-arbeid met totale onvruchtbaarheid slaan.

Ook om deze reden kan de meest strenge doorvoering van het parochiale systeem de groote-stadskerk niet uit den nood helpen.

De eenheid der kerk, de éene kerkeraad, moet worden losgelaten.

't Moet komen tot kerkplitsing!

C. LINDEBOOM.

UIT DE SCHRIFT.

Een zoon der vertroosting.

En Jones, van de apostelen toegenaamd Barnabas (hetwelk is overgezet zijnde, een zoon der vertroosting), een Leviet, van geboorte uit Cyprus, alzoo hij een akker had, verkocht dien, en bracht het geld en leide het aan de voeten der apostelen.

Hand. 4:36, 37.

Wat is uw eenige troost, beide in leven en sterven?

Dat ik met lichaam en ziel, beide in leven en sterven, niet mijns, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben.

Met lichaam en ziel.

De eenige troost strekt zich dus niet alleen over uw ziel uit, maar geldt ook uw stoffelijk leven, en Hij, Wiens eigendomsrecht onzen geheelen persoon en ons gansche bestaan omspan, zorgt niet minder voor de vervulling uwer natuurlijke noden, dan dat Hij in uw geestelijke behoeften voorziet.